

Що таке сталий розвиток?

Це такий розвиток, який задовольняє потреби сучасності, але не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби.

Поняття сталого розвитку — це цілий напрям освіти, який передбачає формування у людей такої моделі поведінки, яка дозволяє, не знижуючи на сьогоднішній рівень життя, дбати про наступні покоління. Міжнародний проект “Освіта для сталого розвитку в дії” реалізується партнерами – українською неурядовою організацією “Вчителі за демократію та партнерство”, міжнародною неурядовою організацією “Глобальний план дій”, (GAP, Швеція) та за підтримки Агенції з питань міжнародного розвитку SIDA (Міністерство закордонних справ Швеції).

«Освіта для сталого розвитку»

Має заохочувати формування у людей почуття особистої і колективної відповідальності, а отже і зміни у поведінці, якщо вони необхідні.

Концепція сталого розвитку

Найважливіші ідеї:

- Розв’язання економічних, соціальних та екологічних проблем.
- Використання людством природних, соціальних та економічних ресурсів таким чином, щоб залишити достатні запаси для майбутніх поколінь.

Тобто, у центрі уваги – люди, які повинні мати право на здорове плідне життя в гармонії з природою. Охорона навколишнього середовища має стати невід’ємним компонентом процесу і не може розглядатись у відриві від нього. Існує безумовний орієнтир на не перевищення гранично допустимих рівнів антропогенного впливу на екосистеми. Задоволення потреб у збереженні навколишнього середовища повинно розповсюджуватися не тільки на теперішні, а не й на майбутні покоління, передбачаючи ефективне використання та економію ресурсів, виключення або зменшення моделей виробництва і споживання, які не сприяють такому розвитку. Переважаючою має стати орієнтація на використання місцевих ресурсів та одночасне врахування інноваційних підходів і технологій. Необхідними є партнерство, спільна робота всіх і кожного для забезпечення сталого розвитку; відкритість і прозорість спільних дій в інтересах сталого розвитку. Зменшення розриву в рівні життя країн світу, викорінення бідності і злиденності, збереження здоров’я людей і забезпечення гідного рівня життя - найважливіші завдання світового співтовариства

Складники концепції сталого розвитку

- Економічний.
- Соціальний.
- Екологічний.

У економічній сфері. Повне перетворення ринкової системи. Переоцінка економічною теорією ролі екологічного фактора в економічному розвитку, визначення нових пріоритетів. Відмова від тупикових сучасних моделей економічного розвитку і споживання. Поступове скорочення негативного впливу на природу техногенного типу економіки. Перехід на позицію «людина як мета економічного зростання, а не його засіб».

У соціальній сфері. Розвиток демократії, дотримання прав людини, вирішення питань бідності, етнічних та демографічних проблем; подолання негативного впливу глобальних екологічних проблем на людський розвиток. Застосування показника якості життя як сукупності критеріїв сталого розвитку, серед яких, зокрема,

тривалість життя, стан здоров'я людини; відповідність стану навколишнього середовища нормативам; рівень доходів, зайнятості, знань і освітніх навиків населення; реалізація прав людини тощо.

У екологічній сфері. Визначення кордонів, в яких має розвиватись цивілізація. Охорона і раціональне використання ресурсів, зокрема прісної води, морів, океанів, а також землі, повітряного басейну; збереження біологічного різноманіття; боротьба і винищенням лісів; видалення відходів. Збереження екосистем для підтримання життя як невід'ємної складової стійкого розвитку людського потенціалу.

Ключові завдання сталого розвитку

- Відновлення і подальше збереження в потрібному обсязі на необхідній площі природних екосистем та їхньої здатності до самовідтворення.
- Випереджувальне розв'язання проблеми економічного, соціального, демографічного і духовного розвитку.
- Узгодження темпів економічного розвитку з господарською місткістю екосистем.

Завдання закладів дошкільної освіти у світлі впровадження ідей освіти для сталого розвитку

- Розвиток у дитини відповідального екологічного ставлення до природного довкілля, ціннісного ставлення до природи (*освітній напрям «Дитина у природному довкіллі»*).
- Формування навичок соціально-визнаної поведінки (*освітній напрям «Дитина в соціумі»*)
- Формування пошуково-дослідних умінь, здатності застосовувати отримані знання в практичній діяльності (*освітній напрям «Дитина у сенсорно-пізнавальному просторі»*)

Навчальний курс «Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку»

Мета навчального курсу:

- Формування у дітей моделей поведінки, звичок, стилю життя, що відповідають потребам сталого розвитку людства;
- засвоєння дітьми навичок екологічно-, економічно- й соціально доцільної поведінки;
- розвиток навичок ресурсозбереження, опанування міжнародного досвіду в цьому напрямі.

Особливості змісту і технології ОСР для дітей дошкільного віку

- **тематичний день** як форма реалізації освіти для сталого розвитку (ранкові заходи, тематичне заняття, відпрацювання дій на прогулянці та у другій половині дня).
- **повторення дій** протягом наступних двох тижнів (методичні поради щодо формування звичок).

Методики навчання й освітнє середовище

- Інтерактивне й орієнтоване на інтереси вихованця навчання, що забезпечують дослідний, прикладний і спрямований на зміни **характер набуття знань**, а також оновлення освітнього середовища із метою заохочення дітей до дій, орієнтованих на сталий розвиток .

Характеристики діяльності педагога з позиції ОСР:

- Створюють підтримуюче навчальне середовище.
- Заохочують рефлексивне мислення й діяльність дітей.

- Мотивують навчання та засвоєння нових знань.
- Організують взаємонавчання.
- Встановлюють зв'язки між набутими знаннями і життєвим досвідом.

Функції вихователя в освітньому процесі для сталого розвитку

- **Лідера** (долучає дітей і їхніх батьків до діяльності, мотивує, надихає, підтримує, заохочує, спрямовує до реалізації поставленої мети).
- **Носія інформації** (володіє знаннями та вміннями в кількох галузях, якими охоче ділиться з дітьми та їхніми батьками).
- **Радника** (допомагає знайти оптимальний напрям і спосіб діяльності відповідно до психологічних, пізнавальних потреб кожної дитини) .
- **Організатора** (організовує діяльність дітей, створює для них відповідні умови, забезпечує необхідними ресурсами, підтримує контакт з батьками та іншими учасниками освітнього процесу).
- **Наставника, помічника** (допомагає дітям виконувати завдання за темою, сприяє налагодженню контактів між усіма учасниками, підтримує зворотний зв'язок).
- **Експерта** (аналізує процес і результати освітнього процесу).

ПАРЦІАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ “ДОШКІЛЬНЯТАМ – ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ”

Авторки: членкиня-кореспондентка НАПН України, докторка педагогічних наук Олена Пометун та докторка педагогічних наук Наталія Гавриш.

Курс «Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку» передбачає роботу з дошкільниками різних вікових груп протягом трьох років. Він складається з трьох частин: «Маленькі люди великого світу» (для дітей 4-го року життя), «Діємо разом» (для дітей 5-го року життя) та «Дошкільнятам – про сталий розвиток» (для дітей 6-го року життя). Вони можуть запроваджуватися в закладі дошкільної освіти цілісно як частини курсу, або автономно як окремий курс.